

Sygn. akt III Ca 27/14

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący:	SSO Ewa Adamczyk (sprawozdawca) SSO Tomasz Białka SSR del. Maria Tokarz-Polańska
Protokolant:	insp. Jadwiga Sarota

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2014r.

na rozprawie

sprawy z wniosku F. M. i Z. M.

przy uczestnictwie: S. S. i K. S.

o zasiedzenie

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Sączu VII Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w Muszynie

z dnia 26 sierpnia 2013 r., sygn. akt VII Ns 48/13

p o s t a n a w i a :

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Nowym Sączu VII Zamiejscowemu Wydziałowi Cywilnemu z siedzibą w Muszynie do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III Ca 27/14

UZASADNIENIE

W dniu 15 czerwca 2012 r. wnioskodawcy Z. M. i F. M. wnieśli o stwierdzenie nabycia przez nich - na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej - w drodze zasiedzenia z dniem 1 stycznia 1977 r. prawa własności nieruchomości położonej w M., stanowiącej działkę ew. nr (...) o pow. 0,2251 ha, objętej księgą wieczystą Kw. (...).

Sąd Rejonowy zaskarżonym postanowieniem oddalił wniosek i zasądził od wnioskodawców na rzecz uczestników solidarnie kwotę 317 zł tytułem kosztów postępowania. Wydane orzeczenie zapadło po ustaleniu przez Sąd Rejonowy następującego stanu faktycznego.

W księdze wieczystej nr (...) obejmującej działkę ew. nr(...) o pow. 0,2251 ha jako właściciele hipoteczni figurują K. S. i S. S.. Podstawą wpisu był Akt Własności Ziemi wydany przez Naczelnika Powiatu w N. w dniu 30 kwietnia 1974 r. nr (...) – decyzja ta stała się ostateczna z dniem 3 września 1975 r. W operacie ewidencji gruntów dla obrębu M. za lata 1989 – 1993 jako władający działką nr (...) figurują uczestnicy S. i K. S..

Działka nr (...) mająca kształt klina o zmiennej szerokości jest porośnięta trawą i krzewami oraz kilkoma drzewami owocowymi i sadzonkami świerków. Działka w najszerszym miejscu ma szerokość ok. 20 metrów, długość całej działki wynosi ok. 250-300 metrów. W okolicy domu wnioskodawców znajdują się ślady grządek i kępa żonkili, w pozostałej części nie ma śladów użytkowania działki. Od strony potoku porośnięta jest wikliną.

Wnioskodawcy Z. i F. M., a wcześniej ich rodzice i brat, od lat 40-tych XX w. korzystali z niewielkiej części działki nr (...) bezpośrednio obok ich zabudowań, gdzie mieli część ogródka warzywno-kwiatowego, pozostała część działki nie nadawała się pod uprawy, był to teren zalewowy i nieużytkowany, rosły tam jedynie dzikie śliwy, olchy i wiklina, przez teren tej działki przechodziło bydło należące do wnioskodawców. Ogrodzili oni część działki metalową siatką posadowioną na drewnianych palach, sięgającą do narożnika ich budynku mieszkalnego, aby zapobiec uciekaniu zwierząt. Wnioskodawcy nie zaskarżyli decyzji administracyjnej nr (...) w przedmiocie stwierdzenia nabycia własności nieruchomości położonej w M. składającej się z pb (...), pgr (...) i (...) o łącznej powierzchni 5,8996 ha. Na skutek zmiany oznaczenia działek będąca przedmiotem żądania wniosku działka ew. nr (...) powstała z części pgr (...) objętej (...).

Równoległe z postępowaniem administracyjnym prowadzonym na wniosek S. S. i K. S. było prowadzone postępowanie administracyjne o uregulowanie własności F. M.. Ostateczną decyzją Naczelnika Powiatu w N. z dnia 12.06.1974 r. (...) stwierdzono, iż F. M. stał się z mocy prawa właścicielem działek nr (...) o powierzchni 2,1113 ha. Strony tego postępowania pozostawały w dobrych relacjach sąsiedzkich, porządkowały działkę po powodziach, usuwając naniesione nieczystości. Około roku 2004 uczestnik S. S. chcąc korzystać z dopłat unijnych na działce (...), którą uważał za przedmiot swojej własności, wyciął znajdujące się na niej wikliny i drzewa i zasiał trawę. Czynności te wykonał nie pytając o zgodę wnioskodawców i nie doznając w tym żadnych przeszkód z ich strony. Dopłaty pobierał przez siedem lat, nawożąc grunt obornikiem i porządkując działkę poprzez systematyczną wycinkę wiklin i chwastów. Następnie w 2009r. z uwagi na wątpliwości stron, co do przebiegu granic działek na ich wniosek biegły geodeta dokonał wskazania granic działki nr (...) na podstawie przebiegu granicy uwidocznionej w mapie ewidencji gruntów – wnioskodawcy podpisali protokół. Uczestnik S. S. zagroził teren budując ogrodzenie i od tego czasu strony są skonfliktowane. W 2012 r. uczestnik posadził na działce sadzonki wierzby i świerka.

We wrześniu 2011 r. Z. i F. M. wnieśli pozew o ochronę posiadania przeciwko K. i S. S., w wyniku rozpoznania sprawy Sąd Rejonowy w Muszynie uwzględnił częściowo powództwo i przywrócił im posiadanie części działki nr (...) poprzez nakazanie pozwanym usunięcia ogrodzenia oddzielającego działkę ew.nr (...) od działki ew. nr (...) na odcinku od punktu granicznego usytuowanego na działce nr (...) do istniejącego na działce nr (...) szlaku drożnego – w terminie tygodnia od uprawomocnienia się orzeczenia, upoważnił powodów do wykonania tego obowiązku w razie niewykonania go przez pozwanych oraz zakazał K. i S. S. dalszego naruszania powodów w ich posiadaniu części działki nr (...) na odcinku od punktu granicznego na działce nr (...) do istniejącego na gruncie szlaku drożnego na działce nr (...).

Oceniając ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy wskazał, że wniosek nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż działka objęta wnioskiem złożonym przez Z. i F. M. jest własnością uczestników – K. i S. S., którzy nabyli ją z mocy prawa na podstawie ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych. Wnioskodawcy użytkowali rolniczo jedynie niewielkiej jej część położoną w pobliżu ich budynku mieszkalnego. Urządzili tam ogródek warzywno-kwiatowy, które część znajdowała się w granicach działki nr (...). W pozostałej części działka nie była wykorzystywana rolniczo i wnioskodawcy nie wykazali, aby pozostawała ona w ich fizycznym władaniu. Nieruchomość objęta przedmiotem wniosku położona jest w pobliżu zabudowań wnioskodawców i z tego powodu w świadomości mieszkańców wsi M. mogło pojawić się przypuszczenie, iż stanowi własność Z. i F. M.. Wnioskodawcy nie wykonywali jednak takich czynności faktycznych, które pozwalałyby uznać ich za posiadaczy działki. Nieruchomość stanowiąca przedmiot postępowania w większości stanowi skarpe i na ma charakter nieużytku, aczkolwiek w ewidencji gruntów stanowi

pastwisko V klasy. „Były chwile, kiedy bydło wnioskodawców pasło się na tym gruncie bo było tam przypinane - k.114 , ale tego rodzaju czynności wnioskodawców trudno uznać za objęcie nieruchomości w posiadanie.

Nie jest możliwe liczenie terminu zasiedzenia od daty wskazywanej przez wnioskodawców. Z Aktu Własności Ziemi nr (...) znajdującego się w aktach IC 75/12, wynika, iż uczestnicy S. S. i K. S. stali się z mocy prawa właścicielami spornej działki. Dokument ten nosi datę 30 kwietnia 1974r. i jest on wpisany w księdze wieczystej nr (...) jako podstawa nabycia własności przez uczestników. Decyzja ta stała się ostateczna z dniem 3 września 1975 r. Na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych własność nieruchomości nabywały osoby, które posiadały ją samoistnie na dzień 4 listopada 1971 r. Wydanie wskazanego (...) na rzecz uczestników wskazuje zatem, iż w dacie 4 listopada 1971r. to oni, a nie wnioskodawcy byli samoistnymi posiadaczami działki nr (...). Zgodnie z ustalonym stanowiskiem orzecznictwa Sąd jest związany aktem własności ziemi, jeżeli został on uznany przez właściwy organ administracyjny za ostateczny /por. post. SN z 21.03.2013 r., III CZP 4/13, LEX nr 1312518/. AWZ z dnia 30 kwietnia 1974 r. stał się ostateczny w dniu 3 września 1975 r. i należy uznać, iż na tę datę posiadaczami samoistnymi spornej działki byli uczestnicy. Dopiero więc od następnego dnia może rozpocząć bieg termin zasiedzenia na rzecz wnioskodawców.

Zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala jednak na uznanie, iż spełniony został warunek posiadania samoistnego spornej działki przez wnioskodawców Z. i F. M.. Z dowodów osobowych przeprowadzonych w toku postępowania, zarówno zeznań wnioskodawców, świadków, jak i uczestnika wynika, że jedynym pewnym sposobem korzystania z działki spornej przez wnioskodawców było przechodzenie tamtędy ich bydła. Okoliczność ta nie może jednak świadczyć o samoistności posiadania tego terenu. Współwłaściciele działki, tj. uczestnicy S. S. i K. S. nie musieli podejmować aktów posiadania w celu nie utraty własności, bowiem nie wykonywanie faktycznego władztwa nad rzeczą nie prowadzi do utraty własności. Uczestnik S. S. podejmował jednak na swej działce działania, którym wnioskodawcy nie sprzeciwiali się. Polegały one na wycięciu wiklin i krzaków rosnących na działce, zasianiu trawy i dalszych pracach mającym na celu uporządkowanie terenu wobec wystąpienia o dotacje unijne.

Zgromadzony materiał dowodowy w ocenie Sądu prowadzi do wniosku, iż działka nr (...) nie pozostawała w samoistnym posiadaniu wnioskodawców, było to raczej użytkowanie działki w określony i ograniczony sposób – tj. posiadanie zależne, co prowadziło do oddalenia wniosku.

Powyższe postanowienie zaskarżyli wnioskodawcy apelacją, wnosząc o jego zmianę przez uwzględnienie wniosku lub uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu. Apelujący zarzucili naruszenie prawa materialnego art. 172 kc w zw. z art. 7, 336, 339, 340 kc oraz art. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1971r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych przez błędną wykładnię i nieuprawnione przyjęcie, że władanie nieruchomością przez poprzedników wnioskodawców i ich samych nie miało charakteru posiadania samoistnego prowadzącego do zasiedzenia. Nadto podnieśli, że błędnie Sąd ustalił, iż wydanie AWZ nr (...)na rzecz uczestników miało wykluczać możliwość samoistnego posiadania działki przez poprzedników prawnych wnioskodawców i ich samych. Naruszył sąd także przepisy procesowe, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 233 § 1 kpc, art. 234 kpc, art. 244 kpc, art. 252 kpc, art. 328 § 2 kpc oraz art. 365 i 366k kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc przez niepełne i dowolne ustalenia w zakresie oceny zgromadzonego materiału dowodowego, a także rażącą sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią tych dowodów.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawców jest uzasadniona.

Podzielić należy podniesione w apelacji zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego art.172 kc. w zw. z art. 1 ustawy z dnia 26.10.1971r o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, jak i prawa procesowego w szczególności art.233kpc i art.3282 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.

W ocenie Sądu Okręgowego na treść rozstrzygnięcia głównie miała wpływ błędna ocena znaczenia wydanego na rzecz uczestników w postępowaniu administracyjnym Aktu Własności Ziemi nr. (...).

Sąd I instancji przyjął bowiem, iż zgodnie z ustalonym stanowiskiem orzecznictwa Sąd jest związany aktem własności ziemi, jeżeli uznany on został przez właściwy organ za ostateczny. Skoro zatem AWZ nr, (...) stał się ostateczny w dniu 3.09.1975r i należy uznać iż na datę tę posiadaczami samoistnymi byli uczestnicy, to oznacza, że dopiero od następnego dnia może rozpocząć się bieg terminu zasiedzenia na rzecz wnioskodawców.

Na uzasadnienie swojego stanowiska powołał Sąd I instancji postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2013 r III CZP 4/13 . Sąd Najwyższy w postanowieniu tym stwierdził, że Sąd jest związany aktem własności ziemi, jeżeli został on uznany przez właściwy organ administracyjny za ostateczny, oraz, że **w** procesie o uzgodnienie stanu prawnego nieruchomości ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym sąd nie może badać, czy zainteresowany nabył własność nieruchomości z mocy prawa na podstawie art. 172 k.c., czy art. 1 ustawy z 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych.

Wniosku Sądu I instancji co do oceny skutków wydanego AWZ nie można jednak podzielić, gdyż odwołanie się do w/ w orzeczenia SN nastąpiło nieadekwatnie do okoliczności niniejszej sprawy, która nie jest sprawą o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, tylko sprawą o zasiedzenie.

Znaczenie AWZ i jego wpływ na ocenę wniosku o zasiedzenie było przedmiotem licznych orzeczeń Sądu Najwyższego. Za jednolite i ugruntowane uznać należy stanowisko zgodnie z którym wydanie aktu własności ziemi nie stanowi przeszkody do uznania . że inna osoba, która nie była uczestnikiem postępowania uwłaszczeniowego ,nabyła własność nieruchomości w drodze zasiedzenia przy uwzględnieniu okresu jej samoistnego posiadania zarówno przed dniem 4.11.1971r jak i po tej dacie.

W uchwale z dnia 13.05.1993r III CZP 57/93 SN wskazał, że wydanie przez terenowy organ administracji decyzji stwierdzającej nabycie własności nieruchomości w trybie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250 ze zm.) nie stanowi przeszkody do stwierdzenia, że inna osoba nabyła własność tej nieruchomości w drodze zasiedzenia przy uwzględnieniu okresu posiadania poprzedzającego wejście ustawy w życie. Uzasadniając powołaną tezę SN podniósł, że związanie sądu decyzją organu administracyjnego oznacza jednak tylko tyle, że sąd jest obowiązany liczyć się ze stanem prawnym ustanowionym decyzją o charakterze orzeczenia lub zarządzenia - jeżeli została ona wydana w granicach kompetencji tego organu. Jeżeli chodzi o akt własności ziemi wydany przez terenowy organ administracji państwowej, stwierdzający nabycie własności nieruchomości na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, to jego znaczenie prawne polega na tym, że stanowi on wyłączny dowód nabycia własności nieruchomości (art. 10 ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych Dz. U. Nr 11, poz. 81). Przy ocenie, jakie znaczenie prawne ma wydanie tego aktu dla skuteczności nabycia własności nieruchomości - której on dotyczy – w drodze zasiedzenia rozpoczętego przed wejściem w życie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych - jak to ma miejsce w niniejszej sprawie - należy mieć na uwadze charakter nabycia własności w tym trybie.

Zasiedzenie jest mianowicie sposobem nabycia prawa własności przez nieuprawnionego posiadacza na skutek długotrwałego posiadania (art. 172 § 1 k.c.). Do nabycia własności przez zasiedzenie konieczne są zatem tylko dwie przesłanki: samoistne posiadanie i upływ czasu przewidzianego w ustawie. Wydanie przez organ administracyjny decyzji stwierdzającej tytuł własności - w stosunku do przedmiotu zasiedzenia - innej osoby niż jego dotychczasowy samoistny posiadacz mogłoby zatem mieć znaczenie dla nabycia własności w drodze zasiedzenia, gdyby spowodowało zmianę w stanie posiadania tego przedmiotu zasiedzenia. Jeżeli zmiana taka nie następuje - wydanie przez organ administracyjny decyzji stwierdzającej tytuł własności innej osoby ma to tylko znaczenie, że od chwili wydania takiej ostatecznej decyzji zasiedzenie biegnie przeciwko osobie wskazanej w niej jako właściciel.

Wydanie aktu własności ziemi na rzecz określonej osoby oparte jest na ustaleniu, że osoba ta była samoistnym posiadaczem nieruchomości w dniu wejścia w życie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu gospodarstw rolnych, to jest w dniu 4 listopada 1971 r. Wynikające z ostatecznej decyzji organu administracyjnego domniemanie, że jest ona zgodna z prawem, obejmuje wprawdzie przesłanki będące podstawą wydania decyzji, jednakże w orzecznictwie przyjmuje się, że decyzja administracyjna co do okoliczności objętych domniemaniami stanowi dowód z dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c., a nie jest wyłączona możliwość przeprowadzenia w postępowaniu sądowym dowodu przeciwko treści dokumentu urzędowego, stosownie do art. 252 k.p.c. (por. uzasadnienie uchwały SN z dnia 21 października 1983 r. III CZP 48/93, OSNCP 1984, z. 5, poz. 71).

Stanowisko powyższe było kontynuowane w kolejnych orzeczeniach Sądu Najwyższego. W postanowieniu z dnia 15.09.1999r , III CKN 343/98 i z dnia 9.12.1999r III CKN 815/98 SN stwierdził, że wydanie aktu własności ziemi nie wyłącza biegu zasiedzenia na rzecz innej osoby. Jeżeli osoba ta była uczestnikiem postępowania o uwłaszczenie, bieg terminu zasiedzenia ulega przerwaniu, natomiast w innym wypadku, zmiana właściciela z mocy ustawy z 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych miała ten skutek, że zasiedzenie biegło przeciw niemu. Nie ma natomiast podstaw do wyłączenia - jako zasady - skutków samoistnego posiadania uregulowanych w art. 172 § 1 i 2 k.c. w stosunku do nieruchomości, których tytuł własności został uregulowany z mocy cytowanej ustawy.

W postanowieniach z dnia ; 5.09. 2001r I CKN 399/00, 21.08.2003r III CKN 535/01, 21.08.2003r III CKN 573/01 podtrzymując dotychczasowe swoje stanowisko SN stwierdzał, że na ocenie, jakie znaczenie prawne ma wydanie ostatecznego aktu własności ziemi dla skuteczności nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości, której on dotyczy - gdy okres zasiadywania rozpoczął się przed dniem wejścia w życie ustawy z 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych - waży charakter nabycia własności w tym trybie. Zasiedzenie jest sposobem nabycia prawa własności lub ograniczonego prawa rzeczowego przez nieuprawnionego posiadacza na skutek długotrwałego posiadania (art. 172 § 1 k.c.), w związku z czym do nabycia własności konieczne jest samoistne posiadanie przez okres przewidziany w ustawie. Wydanie przez organ administracyjny decyzji stwierdzającej tytuł własności - w stosunku do przedmiotu zasiedzenia - innej osoby niż jego dotychczasowy samoistny posiadacz mogłoby zatem mieć znaczenie dla nabycia własności w drodze zasiedzenia tylko wtedy, gdyby spowodowało zmianę w stanie posiadania tego przedmiotu zasiedzenia. Jeżeli zmiana taka nie następuje, wydanie przez organ administracyjny decyzji stwierdzającej tytuł własności innej osoby ma tylko to znaczenie, że od chwili wydania takiej ostatecznej decyzji zasiedzenie biegnie przeciwko osobie wskazanej w niej jako właściciel. Wszczęcie postępowania o stwierdzenie nabycia przez samoistnego posiadacza własności nieruchomości na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 r. przerywa bieg terminów zasiedzenia (art. 175 w związku z art. 123 § 1 pkt 1 k.c.) tylko w stosunku do posiadacza tej nieruchomości, który brał udział w postępowaniu uwłaszczeniowym.

Sąd w postępowaniu cywilnym jest związany ostateczną decyzją administracyjną, co oznacza, że jest obowiązany liczyć się ze stanem prawnym ustanowionym tą decyzją, jeżeli została ona wydana w granicach kompetencji organu administracyjnego. Akt własności ziemi, będący ostateczną decyzją administracyjną, stanowi - zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 11, poz. 81) - wyłączny dowód nabycia własności nieruchomości i w tym zakresie sąd w sprawie o zasiedzenie nieruchomości, której wspomniany akt dotyczy, jest związany wynikającym z tego aktu stanem prawnym. Wydanie aktu własności ziemi na rzecz określonej osoby oparte jest na ustaleniu, że osoba ta była samoistnym posiadaczem nieruchomości w dniu wejścia w życie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, czyli w dniu 4 listopada 1971 r. Wynikające z ostatecznej decyzji administracyjnej domniemanie, że jest ona zgodna z prawem, obejmuje także przesłanki będące podstawą wydania decyzji, niemniej decyzja administracyjna co do okoliczności objętych domniemaniami stanowi dowód z dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c., a stosownie do art. 252 k.p.c. nie jest wyłączona możliwość przeprowadzenia w postępowaniu sądowym dowodu przeciwko treści takiego dokumentu.

Możliwość i dopuszczalność zakwestionowania AWZ potwierdza teza postanowienia SN z dnia 20.07.2005r II CK 3/05 w której stwierdza się , że wydany na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw

rolnych akt własności ziemi stanowił decyzję potwierdzającą nabycie własności ex lege. Deklaratoryjny charakter tej decyzji przesądza o tym, że w postępowaniu sądowym traktowana ona jest tak jak inne dokumenty urzędowe w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c

Sąd Okręgowy podziela przedstawioną wyżej linię orzecniczą Sądu Najwyższego, wskazując jednocześnie, że nie budziła ona także wątpliwości w dotychczasowym orzecznictwie tut. Sądu.

Skoro zatem wydanie aktu własności ziemi nie stanowi przeszkody do uznania, że inna osoba, która nie była uczestnikiem postępowania uwłaszczeniowego, nabyła własność nieruchomości w drodze zasiedzenia, przy uwzględnieniu okresu jej samoistnego posiadania zarówno przed dniem 4.11. 1971r jak i po tej dacie – to istota sprawy sprowadza się do ustalenia czy wnioskodawcy spełniają warunki z art. 172 kc do stwierdzenia zasiedzenia działki ewid. (...)o pow. 0.2251 ha objętą księgą wieczystą Kw. (...).

Zauważyć przy tym należy, że dołączone do akt sprawy I C 75/12 akta uwłaszczeniowe nie potwierdzają by uczestnikiem postępowania zakończonym wydaniem AWZ (...)był wnioskodawca F. M.. Przesłuchana w charakterze świadka, była jedynie Z. M. co nie może być zrównane z udziałem w charakterze uczestnika, któremu doręcza się AWZ, od którego może się on odwołać. Także wydanie AWZ na rzecz wnioskodawcy i uczestników w tym samym roku nie stanowi podstawy do przyjęcia, że wnioskodawcy mogli zaskarżyć wydany na rzecz uczestników AWZ jak przyjął to Sąd I instancji.

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawcy, a wcześniej ich rodzice i brat od lat 40-tych XX w korzystali z niewielkiej części działki (...). Pozostała część działki nie nadawała się do uprawy, był to teren zalewowy i nieużytkowany. Jedynym pewnym sposobem korzystania ze spornej działki przez wnioskodawców było przechodzenie tamtędy ich bydła. Natomiast gdy chodzi o fragment użytkowanej przez nich działki jako ogródka, to nie wynika jaki to miał być fragment gruntu. Ustalił także Sąd, iż działka (...) powstała z części pgr(...), która wraz z pgr(...) i pb(...) objęta była AWZ (...).

Powyższe ustalenia podjęte zostały z naruszeniem przepisu art. 233 kpc, który stanowi, że Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w tym przepisie sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie "wszechstronnego rozważenia zebranego materiału" (a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności - por. wyrok SN z dnia 17 listopada 1966 r., II CR 423/66, OSNPG 1967, nr 5-6, poz. 21; uzasadnienie wyroku SN z dnia 24 marca 1999 r., I PKN 632/98, OSNAPiUS 2000, nr 10, poz. 382; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 11 lipca 2002 r., IV CKN 1218/00, LEX nr 80266; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 18 lipca 2002 r., IV CKN 1256/00, LEX nr 80267). Jak ujmuje się w literaturze, moc dowodowa oznacza siłę przekonania uzyskaną przez sąd wskutek przeprowadzenia określonych środków dowodowych na potwierdzenie prawdziwości lub nieprawdziwości twierdzeń na temat okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Wiarygodność zaś decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę.

Przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być zakreślone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (zob. uzasadnienie wyroku SN z dnia 20 marca 1980 r., II URN 175/79, OSNC 1980, nr 10, poz. 200; uzasadnienie wyroku SN z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000, nr 17, poz. 655; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 15 lutego 2000 r., III CKN 1049/99, LEX nr 51627; uzasadnienie wyroku SN z dnia 16 maja

2000 r., IV CKN 1097/00, LEX nr 52624; uzasadnienie wyroku SN z dnia 29 września 2000 r., V CKN 94/00, LEX nr 52589; uzasadnienie wyroku SN z dnia 15 listopada 2000 r., IV CKN 1383/00, LEX nr 52544; wyrok SN z dnia 19 czerwca 2001 r., II UKN 423/00, OSNP 2003, nr 5, poz. 137; uzasadnienie wyroku SN z dnia 14 marca 2002 r., IV CKN 859/00, LEX nr 53923; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1050/00, LEX nr 55499; uzasadnienie wyroku SN z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906; uzasadnienie wyroku SN z dnia 27 września 2002 r., IV CKN 1316/00, LEX nr 80273).

Poprawność rozumowania sądu (sędziego) powinna być możliwa do skontrolowania; por. m.in. wyrok SN z dnia 8 sierpnia 1967 r., I CR 58/67, LEX nr 6204. Wiąże się z tym obowiązek sądu w zakresie prawidłowego uzasadniania orzeczeń (zob. art. 328 § 2). Por. m.in. wyrok SN z dnia 18 lutego 1971 r., I CR 656/70, LEX nr 6874; wyrok SN z dnia 4 kwietnia 1974 r., I CR 117/74, LEX nr 7451; uzasadnienie wyroku SN z dnia 19 grudnia 2000 r., II UKN 152/00, OSNP 2002, nr 16, poz. 393. (Tomasz Demedecki – komentarz, Lex)

Zasadnie zarzucają apelujący, że dokonując ustaleń stanu faktycznego Sąd I instancji nie dokonał wszechstronnej analizy wszystkich przeprowadzonych dowodów zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 233 kpc naprowadzonymi wyżej. Zarzut ten odnieść należy tak do dowodów z dokumentów jak i dowodów osobowych.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż wnioskodawcy podnosili we wniosku, iż dokonana identyfikacja i wykaz zmian utożsamiający sporny grunt jako działkę (...) własności uczestników nie jest zgodna ze starymi mapami na których taka działka i grunt jej odpowiadający znajduje się po drugiej stronie potoku, że uczestnicy nie mogli nabyć spornej działki w trybie ustawy uwłaszczeniowej, skoro nie byli w jej posiadaniu zarówno przed 4 listopada 1971r jak i po tej dacie. Wnioskowali o przeprowadzenie dowodów z dokumentów i z zeznań świadków, powoływali się na dowody przeprowadzone w innych sprawach. Uzasadnienie Sądu wskazuje, że nie wszystkie dowody zostały przez Sąd I instancji ocenione do czego zobowiązuje nie tylko przepis art. 233 kpc ale także art.328 2 kpc.

Podstawą prawną ujawnienia własności uczestników do działki (...) był AWZ nr (...). Z jego treści wynika, że obejmował on pgr(...),(...)i pb(...). Wpisu w Kw (...) objętych aktem własności ziemi parcel gruntowych dokonano na podstawie w/w AWZ w oparciu o mapę sytuacyjną (...)w N. l.ks.rob.(...)w dniu 20 maja 1977r. Mapa ta stanowi dokument nr (...) przy Kw nr (...). Jej kserokopia złożona została do akt niniejszej sprawy (k. 97). Wnioskodawcy złożyli także kopię mapy katastralnej (k. 96). Analiza przedłożonych kopii map wskazuje, że po południowej stronie pgr (...) stanowiącej własność wnioskodawcy F. M. również na podstawie aktu własności ziemi położona jest parcela gruntowa prawdopodobnie oznaczona nr (...), a od strony wschodniej pgr (...) i (...), po drugiej stronie potoku jest położona parcela gruntowa o nr (...). Na mapie sytuacyjnej l.ks. rob. (...)będącej podstawą do ujawnienia własności na podstawie AWZ nr (...) wzdłuż potoku, z którym graniczą pgr (...) i pgr (...) uwidoczniiono pgr nr (...). W wykazie zmian w opisie „stary stan” podano pgr (...), a w opisie „nowy stan” pgr(...). Na mapie tej widoczna jest też granica północna pgr tu oznaczonej jako (...). Akt własności ziemi nr (...) wydany na rzecz S. S. i K. S. obejmował p. bud. (...), pgr (...)i pgr (...). Na kopii mapy ewidencyjnej z 10 lipca 2008r. stanowiącej podstawę ujawnienia działki ewidencyjnej nr (...) wskazano, że powstała ona z pgr (...). Podział działki (...) na działki (...) został uwidoczniiony w Kw nr (...) na podstawie mapy uzupełniającej z dnia 10 listopada 1998r. nr (...) – w dniu 13 maja 1999r. Mapa ta znajduje się przy Kw nr (...).

Analiza wskazanych wyżej dokumentów pozwala uznać za zasadny zarzut apelujących, iż Sąd I instancji nie ocenił stosownie do zasad wynikających z art. 233 § 1 kpc twierdzeń zawartych we wniosku oraz przedkładanych przez nich dokumentów. Zasadność owego zarzutu należało uznać w sytuacji, gdy na podstawie kopii przedłożonych map – k. 96,97 można powziąć wątpliwość co do uwidocznienia na mapie katastralnej tylko pgr (...) czy też dwóch parcel gruntowych o różnym oznaczeniu. Zauważyć przy tym należy, że według kopii mapy ewidencyjnej z wykazem zmian z 10 lipca 2008r. znajdującej się w aktach i dokumentach Kw nr (...) teren wzdłuż potoku przy nieruchomości wnioskodawców i przy nieruchomości uczestników miałby stanowić tylko pgr (...), z której po podziale miała powstać działka ewidencyjna (...) o powierzchni 1643 m⁽²⁾. Zwrócić także należy uwagę, iż w operacji ewidencji gruntów (k. 79) działka (...) o pow. 0,23 ha została dopisana do wykazanych wcześniej działek własności uczestników, na co wskazują zapisy uwidaczniające numer tej działki ponad nazwiskami uczestników i wykazanymi numerami działek oraz sumą

ich powierzchni w pierwotnej wersji 6,14 ha, a następnie dopisaniu nowej powierzchni 6,37 ha. Dokument ten wpisano do ewidencji 19 grudnia 1997r.

Wobec tego, że dołączone mapy stanowią jedynie kserokopię oraz że akty własności ziemi dla wnioskodawcy i uczestników były wydawane na podstawie mapy zasadniczej na parcele gruntowe to koniecznym jest zbadanie tych wszystkich dokumentów znajdujących się w zasobie (...) Ośrodka (...) celem wyjaśnienia położenia pgr (...) obj. AWZ (...)wydanym na rzecz uczestników. Do oceny takiej konieczne są wiadomości specjalne, co uzasadnia dopuszczenie dowodu z opinii biegłego geodety. Ustalenie, że własność działki nr (...) objętej wnioskiem o zasiedzenie przysługuje uczestnikom było istotnym elementem mającym wpływ na całość ustaleń Sądu I instancji i ostateczne podjęcie wniosku co do bezzasadności wniosku o zasiedzenie.

Podzielić również należało zarzut apelujących, iż z naruszeniem przepisu art. 233 kpc dokonano oceny dowodów osobowych, w szczególności zeznań świadków i stron. Zauważyć bowiem należy, że wnioskodawcy powoływali się na zeznania świadków złożone w sprawie I C 83/11, z których Sąd dowód przeprowadził w niniejszej sprawie. Wskazując dowody, które były podstawą ustaleń podjętych w niniejszej sprawie Sąd I instancji powołał się na akta sprawy I C 83/11, ale ocena zawarta w uzasadnieniu orzeczenia nie jest wszechstronna w sytuacji, gdy zeznający w sprawie I C 83/11 świadkowie odwoływali się do posiadania obejmującego okres zdecydowanie dłuższy niż zwykle badany w sprawie o ochronę posiadania ostatni stan posiadania, a istotny w niniejszej sprawie w związku z twierdzeniami wnioskodawców o posiadaniu od 1946r.

Wskazać tu także należy na zeznania uczestnika S. S., który podał, że wszedł na działkę (...) około 8 lat temu, kiedy przysły mapy satelitarne i było napisane że jest to działka rolna, a on chcąc korzystać z dopłat wyciął wszystkie drzewa i wikliny. Nie wiedział wówczas dokąd sięga jego własność, wobec czego zaproponował wezwanie geodety, co miało miejsce w 2009r. i spowodowało zagrodzenie terenu przez uczestnika. Znaczenie stanowiska uczestnika i jego zeznań dla oceny zasadności wniosku o zasiedzenie dokonane przez Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia budzi uzasadnione wątpliwości, gdy zważy się że było ono przedstawione w kontekście wniosku Sądu że bieg terminu zasiedzenia może rozpocząć się dopiero od dnia 4 września 1975r. oraz że uczestnicy jako współwłaściciele działki nie musieli podejmować aktów posiadania, by nie utracić własności. Sąd odwołał się do takich działań uczestników na działce, które dotyczyły wycięcia wikliny i krzaków, co miało na celu wystąpienie o dotacje unijne. Działania te, jak wynika z zeznań uczestnika, miały miejsce ok. 2005r. Wnioskodawcy twierdzili natomiast we wniosku, że posiadali przedmiot wniosku od 1946r. i z dniem 1 stycznia 1977r. stali się właścicielami na skutek zasiedzenia. Nadto jak wyżej wykazano brak jest oceny dowodów i twierdzeń wnioskodawców co do usytuowania na gruncie pgr (...) objętej aktem własności ziemi wydanym na rzecz uczestników.

Wszystkie wskazane wyżej okoliczności prowadzą w ocenie Sądu do wniosku, iż Sąd Rejonowy nie przeprowadził postępowania dowodowego w takim zakresie jak wymagał to wniosek o zasiedzenie złożony przez wnioskodawców, a dokonując oceny dowodów naruszył przepis art. 233 § 1 kpc. Podjął także wnioski w zakresie ocen prawnych, które stanowią o naruszeniu przepisów prawa materialnego. Powyższe uzasadnia uchylene zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu. W ponownym postępowaniu Sąd Rejonowy wyjaśni czy przedmiot wniosku o zasiedzenie był objęty aktem własności ziemi wydanym na rzecz uczestników przeprowadzając w tym zakresie dowód z opinii geodety. Dokona Sąd ponownie analizy całego materiału dowodowego już zebranego i zgromadzonego przy ponownym rozpoznaniu sprawy zgodnie z zasadami określonymi w art. 233 § 1 kpc i stosownie do wyników tej oceny wyda orzeczenie merytoryczne.

Z tych przyczyn i na zasadzie art. 386 § 4 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc Sąd Okręgowy orzekł jak w postanowieniu.

(...)